

PAPER DETAILS

TITLE: Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Tarihî Romanlarının Millî Bilince Katkisi

AUTHORS: Nurullah ÇETİN

PAGES: 7-18

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/671540>

Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Tarihî Romanlarının Millî Bilince Katkısı

Nurullah ÇETİN*

ÖZ

Mustafa Necati Sepetçioğlu, Cumhuriyet dönemi Türk romanında tarih konulu roman yazarları arasında öncü bir kişiliğe sahiptir. O, Türk tarihini romanlarında doğru biçimde yansıtmıştır. Ayrıca Türk tarihini kendi bütünlüğü içinde sergilemiştir. O, romanlarında Türk gençliğine millî bilinç kazandırma düşüncesinde olmuştur. Bu bakımdan onun romanları, Türk gençliğinin yetişmesinde önemli bir role sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Roman, Mustafa Necati Sepetçioğlu, millî bilinç, tarihî roman, Cumhuriyet dönem Türk edebiyatı.

ABSTRACT

The Contribution of Mustafa N. Sepetçioğlu's Historical Novels to the National Consciousness

Mustafa Necati Sepetçioğlu is a leading novelist among the historical novel writers during the Republican Turkish Literature. He wrote some novels which reflect the Turkish history truthfully. In addition he tried to give nationalist sentiments to the Turkish youth in his novels.

Key Words: Novel, Mustafa Necati Sepetçioğlu, nationalist sentiments, historical novel, Republican Turkish Literature.

Tarihsel süreç içinde tarih, hamaset, vatan, yiğitlik, milliyet, millet gibi kavramları işleyen edebiyat üretme konusunda batı toplumlarında olduğu gibi biz de başlıca üç dönem geçirdik. Önce kısaca bunlara bakalım:

1. Kavim Dönemi: Batıda Antik dönemler, bizde ise İslam öncesi dönemler kavim dönemleridir. Bu dönemlerde batıda ve bizde mitolojiler ve destanlar vardı. Bu metinler, tanrılaştırılmış kahraman figürü etrafında yaratılış, göç, savaş gibi önemli dönemeçler ve krizler anlatılır.

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: ncetin@humanity.ankara.edu.tr

2. Ümmet Dönemi: Semavî dinlerin egemen olduğu bu dönemde batıda Hıristiyanlık, bizde İslam, medeniyet kurucu ögeler olarak hayatı olduğu gibi edebiyatı da şekillendirdi. Tarih konulu edebiyatla ilgili olarak tanrılaşmış kahraman figürü yerine olağanüstü insan figürünün merkezde yer aldığı metinler üretildi. Bunlar batıda şövalye tipinin merkezde olduğu şövalye anlatıları, bizde ise gazi tipinin yönlendirdiği gazavatnamelerdir.

Batıda ve bizde hem kavim hem ümmet dönemlerinde tarihîlik ve millîlikle ilintili olarak üretilen bu metinlerin ortak özelliği, kriz merkezli destansı anlatılar olmalarıdır. Yaratılış, göçler, savaşlar gibi kriz dönemlerinde milleti, toplumu kurtarma motifi egemendir. Dolayısıyla bu metinlerde insanüstü kahramanlar üretme ve onları yücelterek, kurtarıcı kahraman katına çıkarma ve örnek model sunma anlayışı hâkim durumdadır. Bütün bu destan, mitoloji, şövalye anlatıları, gazavatnameler, halk hikâyeleri gibi geleneksel anlatı metinleri bize tarihî dönemleri sosyal, kültürel, coğrafi vs. yönleriyle ayrıntılı olarak vermez. Sadece göç, savaş gibi önemli görülen olay, dinamizmi içinde sergilenir. Dolayısıyla bunlar modern anlamda millet hayatını, millî değerleri ayrıntılı olarak vermez, teğet geçmekle yetinir.

3. Millet Dönemi: Kavim dönemimizde destanların, ümmet dönemimizde gazavatnamelerin yerini millet dönemimizde tarihî roman aldı. Millet devrinin yani modern zamanların anlatı türü olan romanda olağanüstülük yerini gerçekçiliğe, bireysel kahramanlık yerini topluma yani millet yapısına bırakmıştır. Ferdîlik motifi yerine içtimaîlik motifi egemen olmaya başlıyor. Bu durum, tarihî romanlara da yansıyor. Millî kimlik inşası bu dönemde hamasî, kültürel, sosyal, iktisadî, siyasî, ideal plandadır. Millet döneminin kavim ve ümmet dönemlerinden ayrılan en önemli yanı budur. Batıda 19. yüzyılda Walter Scott (1771-1832)'le (meselâ *Waverley*, 1814 romanı bu bağlamda önemli) birlikte tarihî roman başladı. Scott, İskoç kültürünü, millî değerlerini, İskoç dilini, millî bir bilinçle yansıtmıştır. Bu çığır, bütün Avrupa milletlerine yayılmış ve onların yazarları, millî benliklerine dönüşü tarihî romanlarla hızlandırmışlardır. Romantik milliyetçi duyuş tarzı, batı toplumlarının milletleşme sürecince önemli bir etkidir.

Tarihî roman, romantik milliyetçilik anlayışı temeli üzerine kurgulanarak millet hayatını ve değerler bütünü gerçekçi biçimde ayrıntılı olarak sergilemeye başladı. Romanın konu edindiği dönemin kültürel özellikleri, gelenekleri, görenekleri, yaşama, giyinme, yeme-içme biçimleri, inançları gibi değişik özellikleri sergileniyor, kişiler duygu ve düşünce dünyaları ile birlikte tahlil ediliyor, olaylar da sebep-sonuç ilişkileri bağlamında veriliyordu. Bu yönleriyle tarihî roman, destan ve gazavatname geleneğinden ayrılır. Gele-

neksel anlatı metinleri, birey merkezli olağanüstülükler üzerine kurulu iken; tarih romanları, millet merkezli sosyal yapıyı gerçekçi biçimde sergilemeye başladı.

Bu bağlamda Türk edebiyatında millî değerleri yayma, millet ve milliyet bilincini oluşturma ve diri tutma amacıyla yazılan gerçekçi tarih romancılığında Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun önemli bir yeri vardır.

Sepetçioğlu'nun Türk tarih romancılığındaki yerini ve millî bilince katkısını belirginleştirebilmek için mukayeselere gitmemiz gerekiyor. "Her şey zıddıyla bilinir" fehvasınca bilgi, karşılaştırmalar bağlamında daha anlaşılır hâle gelir. Türk tarih romancılığında başlıca eğilimler ve anlayışlar olarak şunlar dikkatimizi çekiyor: 1. Popüler tarih romancılığı, 2. Marksist tarih romancılığı, 3. Postmodern tarih romancılığı, 4. Millî tarih romancılığı.

Bu tür tasnifler, hiçbir zaman mutlak değildir. Sosyal bilimlerde matematiksel anlamda kesinlemeler yapılamaz. Genel ve ortak özelliklerden yola çıkılarak yapılan genellemeci tasnifler yapılabilir. Nitekim edebiyat tarihleri de mutlak değil, umumiyet üzerine bina edilir. Türk edebiyatının tarihî gelişimini daha kolay anlayabilmek, akılda tutabilmek için bu tür tasnifler gereklidir. Bizde tarih romancılığının ne olduğu kısaca vurgulanırken Sepetçioğlu'nun bunlar arasındaki yeri ve farkı belirtilecek ve millî bilince olan katkısı belirginleştirilmeye çalışılacaktır.

1. Popüler Tarih Romancılığı

Özellikle Cumhuriyet döneminde oldukça yaygınlaşan bir popüler tarih romancılığı görülmektedir. Bu tür, kendi içinde iki ana damar hâlinde gelişmiştir.

a. Kahramanlık Kültü Merkezli Popüler Roman: Bunlar, kavim ve ümmet dönemlerinin olağanüstü kahraman figürünün millet döneminin tarihî romanındaki değişik bir devamı gibidir. Bu tür romanlarda sürükleyici, dinamik bir olay unsuru ve bu olayları yürüten olağanüstü kahraman figürü egemendir. Bu figüre yine destanlarda, gazavatnamelerde olduğu gibi insanüstü güçler ve nitelikler yüklenir. Ama dönemin kültürel, sosyal, siyasi, dinî, edebî vb boyutları ayrıntılı olarak yer almaz. Bu tür romanlar, sosyal, kültürel ve ideal anlamda millî değerler telkininde oldukça zayıf kalırlar. Etki bakımından da inandırıcılıkları zayıf olduğundan istenilen verimi üretemezler. Çünkü yaşayan Türk millî kültürü, neredeyse bütünüyle denilecek ölçüde İslam medeniyetinin Türk millî ruhuyla kültürlenmiş şeklidir. İslamî değerleri temsil noktasında eksik kalan bu tür popüler romanlarda kahramanlar, kavim döneminin alp, ümmet döneminin gazi tipinin değişik şekilde, hatta

zaman zaman seküler düzeyde bir izdüşümü gibidirler. Bu bakımdan, millî bilinç aktarımında ferî kahramanlık bağlamında heyecan ve cesaret verirse de bilgi ve kültür planında yetersizdir. Bu tür romanlar, Türk gençliğine millî bilinç aşılama gereklidir ama yetersizdir. Bunlara Aptullah Ziya Kozanoğlu ve Oğuz Özdeş'in romanları örnek olarak verilebilir.

b. Aşk ve Şehvet Merkezli Popüler Roman: Popüler tarih romanının bir damarını da aşk ve şehvet motifinin sürüklediği romanlar oluşturuyor. Bu tür romanlarda büyük ve önemli tarihsel kişiliklerin başlarından geçen olağanüstü aşk maceraları, yaşadıkları büyük aşklar, aşkları adına ortaya koydukları büyük kahramanlıklar, şehvetli sevimler vs anlatılır. Bu metinleri de bir bakıma aşk mesnevilerinin, aşk konulu halk hikâyelerinin çağdaş izdüşümü olarak değerlendirebiliriz. Bu romanlarda da yine tarihî dönem bütünlüklü ve ayrıntılı olarak sergilenmez. Romanlar, heyecanlı aşk olayları ve bunların yürütücüleri etrafında yoğunlaşır.

Mesela Ahmet Altan'ın *Kılıç Yarısı Gibi* romanındaki Şeyh Yusuf Efendi, menakıpnamelerin veli tipinin şehvet delisi bir şeyh tipine dönüştürülmüş şeklidir.

Hem kahramanlık hem de aşk konulu bu tür popüler romanlar, millî bilinci geliştirmekten uzaktır. Bunlar romancıların niyetleri ne olursa olsun, netice itibarıyla oryantalizmin Türk tarihini ve toplumunu "şiddet ve şehvet toplumunun tarihi" olarak görme eğilimine paralel bir yapı arzeder. Bu tür romanları okuyanlar, Türk tarihini, asan kesen, öldüren, vuran kıran, kılıç şiddetine dayalı barbar bir toplum, aynı zamanda sadece şehvetine düşkün ibtidaîler toplumu yani sadece savaşımlar ve sevimler toplumu olarak algılayacaktır. Oryentalistlerin bize dair kılıç ve harem, şehvet ve şiddet imgelerine bolca yer vermelerinin altında oryantalist aşığılama kültürü yatmaktadır. Dolayısıyla popüler tarihî romanlar, sosyal ve kültürel bağlamda millî değerlere dayalı bir millî bilinç aşılama uzaktır. Ayrıca popüler tarih romanları, batılı şövalye anlatılarından da etkiler taşır. Nitekim şövalye de kralı, tanrısı, kendisi ve sevgilisi adına savaşan kahraman yani savaşan ve sevim bir figürdür.

İşte bunlar karşısında Sepetçioğlu'nun tarih romanları, asıl millî bilinci telkin etmede önemli bir yer tutuyor. Zira o, romanlarında kılıcı, adaletin, hakkın, barışın sağlanması için bir araç, şehveti de temiz sevgilerin, sosyal dayanışma ve millî birliğin temel taşı olan aile kurumunun tesisi için bir vasıta olarak görüyor. Dolayısıyla çarpıtılmış ve eksik bir Türk tarihi değil; tam, bütünlüklü ve olması gereken bir tarih sunuyor.

Birçok popüler tarih romancısı, sürükleyiciliği, dikkati, okunurluğu sağlayabilmek için, romanlarında önemli tarihsel kişiliklere şehvete, erotizme,

ihtirasa, entrikaya dayalı aşk motifi yüklemişlerdir. Dolayısıyla bu tür romanlar, Türk tarihini sulandırmışlar, salt nefse, bireyciliğe, tensel hazlara düşkün kişilikler sunmuşlardır. Sepetçioğlu, Türk tarihine bu olumsuz yaklaşım biçimini uygulamalı olarak tashih etmiş bir büyük yazardır. O, romanlarında temiz, seviyeli, insanî, medenî, asil aşklar, temiz sevgiler işlemiştir. Aşk motifini sahih bir seviyede tutarak, karşı cins ilişkilerini ciddi bir aile kurmaya ve yaşatmaya dayalı bir anlayışla ele almış ve bu konuda da Alp Arslan-Selcen aşkı gibi Türk gençliğine örnek aşklar sunuştur.

Sepetçioğlu romanlarında Türk aile kurumunu belirgin biçimde öne çıkarır. Aile bireyleri arasındaki karşılıklı saygı-sevgi, işbölümü, dayanışma gibi hususlar sıklıkla vurgulanarak yeni nesillerimize aile kurumunun Türk millî yapısının devamı için ne kadar önemli olduğu hissettirilir. Türk töresi, gelenek ve görenekleri de aile kurumu kanalıyla nesilden nesle devredilir. Zira millî yapımızın temel taşlarından biri Türk töresidir. Bu töre, bizi millet olarak ayakta tutmuştur.

2. Marksist Tarih Romancılığı

Sepetçioğlu, bazı tarih romancılarının Türk tarihini kendi gerçekliği ve doğruları içinde sunmak yerine, benimsemiş oldukları Marksist ideolojiyi doğrulayan bir malzeme ve nesne olarak sunmalarına, ön yargıya dayanan düşüncelerini doğrulamak üzere tarihe yönelmelerine, Türk tarihini bu anlamda çarpıtmalarına tepki duyarak millî bir tarih romancılığı yapmıştır. Yani soyut kuramdan yola çıkarak somut malzemeyi değerlendirmek değil; somut malzemeden kurama gitme gibi sağlıklı bir yola tevessül etmiştir. O, bir bakıma çarpıtılmış Marksist anlamda ideolojik tarih romancılığına karşı doğru tarih romancılığı yapmaya çalıştı. Buna göre mesela Kemal Tahir'in yaptığı gibi Yunus Emre şarapçı bir figür olarak sunulamazdı. Türk tarihi Marksist tezlerin doğrulama aracı olamazdı.

Sepetçioğlu, Türk tarihini öznel nitelikli ve yanlış ideolojik değerlendirmelerden kurtarmaya çalıştı.

Türkiye'de Marksist tarih romancıları, vatan kavramına materyalist anlamda patriotisme açısından yaklaşırlar. Yani onlar için vatan, arazi ve mülk sahibi toplumun ortak vatanlarını yani menfaatlerini koruma ve savunma kaygısına dayanır. Sepetçioğlu ise vatana bir ruhun, bir kültürün, bir yaşama biçiminin, bir milliyetin yaşama alanı olarak bakar. Marksist romancılar için vatan, ekonomik bir değer taşıırken Sepetçioğlu için kültürel bir değer taşıır daha çok.

3. Postmodern Tarih Romancılığı

Özellikle 1960'lardan sonra hız kazanan postmodern tarih romanı yazma anlayışı geleneksel tarih romancılığından oldukça farklı. Postmodern tarih

romancılığında esas olan, tarih bozuculuğu, tarih tahribatıdır. Bunlara göre tarih oyun ve kurgu için bir nesnedir. Tarihin kendisi, barındırdığı değerler ciddi anlamda önemsenen değerler değil, ancak malzemedir. Umberto Eco ve Patrick Süsskind (*Koku* adlı romanı). Bir kısım postmodern tarih romancıları, tarihe millî kimlik ve bilinç açısından değil, bireysel anlamda ruhanî tatmin aracı olarak yaklaşır. Bu, daha çok modernizmin seküler yapılanmasından bunalan ve manevî açlığını gidermek için bir arayış süreci olarak tarihsel kültürlere yönelen bazı romancılarda görülüyor. Bir kısım postmodern tarih romancısı ise Türk tarihini aşagılamak, bağlamından kopararak saptırmak için malzeme olarak kullanıyor. Dolayısıyla postmodern tarih romancılığı da 'postmodernizm' teriminin anlam alanına uygun olarak çok yönlüdür, çok boyutludur.

Bazı postmodern tarih romancıları, Türk tarihinin önemli, ciddi kurum ve figürlerini sıradanlaştırır, değiştirir ve dönüştürür. Bazen de alay eder, aşagılar ya da bağlamından koparır. Mesela ümmet döneminin menakıpnamelerinin yüceltilen veli tipi, Orhan Pamuk'un *Beyaz Kale* romanında İtalyan kölesi tarafından sıradanlaştırılan, zamanla kendi özbenliğinden uzaklaşan, hatta bir ölçüde batılılaşan ve kölesinin kölesi olan bir hoca tipine dönüşür.

Yine Orhan Pamuk, *Benim Adım Kırmızı* romanında gazavatnamelerin yüceltilen gazi tipini savaş meydanlarında kelle uçurup adam biçerek elde ettiği ganimetlerle zenginleşen eli kanlı bir yeniçeri tipine dönüştürür.

Bu tutum, oryantalistçe bir tavır olup millî kimlik, millî bilinç ve özgüven aşınmasına, milletin özüne, tarihine ve değerlerine yabancılaşmasına hizmet etmektedir. Sepetçioğlu, bu anlayışı da tashih eden, Türk tarihinin figür ve kurumlarını sahih bağlamı içinde sunan gerek bir tarih romancısıdır. Ayrıca Postmodern romancılar, tarihe ironik bir bakışla yaklaşırlar.

4. Millî Tarih Romancılığı

Türk edebiyatında tarih romancılığının asıl damarını millî tarih romancılığı oluşturur. Tarih romancılığı olarak da bu tür roman yazma anlayışını kabul etmek gerekir. Millî tarih romancılığı, Türk tarihini bütünlüğü, sahihliği içinde doğru, nesnel ve gerçekçi biçimde yansıtmak demektir.

Bu damarın en güçlü temsilcilerinden biri olan Sepetçioğlu, tarih romanlarıyla Türk edebiyatında tarih romancılığını tashih eden bir adamdır. Türk tarihini tam olarak bilmeyenlerin ya da bilse bile başka amaçlarla çarpıtmalarına, farklı göstermeye çalışmalarına, öznel bir yaklaşımla yanlış bilgi ve bilinç aktarmalarına tepki olarak doğru bir Türk tarihi bilgisi ve bilinci sunmaya çalışmıştır.

Roman, elbette tarih değildir. Bir tarih kitabından beklenen, elbette romandan beklenemez. Ancak şu da bir vakiadır ki tarih romanı, tarihî gerçek-

liklere aykırı olamaz. Tarih romancısının vazifesi, romanında gerçek ya da temsili olarak aldığı tarihî kişiliklere ve kurumlara konuşabilecekleri sözleri söyletmek ve onlara yapabilecekleri davranışları yüklemek kaydıyla romancı muhayyilesinde zenginleştirilmiş bir tarih sunmaktır. Yoksa bilinen tarihî gerçekliğe aykırı bir şekilde tarih çarpıtılarak, ters yüz edilerek, eğilip bükülerek tarih romanı yazma hakkı kimseye verilemez. Bu bağlamda Sepetçioğlu, doğru tarih bilgilerine dayalı olarak yazdığı romanlarla sağlıklı bir millî bilinç aşılayarak bir anlamda yanlış tarih romancılığını tashih etmiştir.

Bazı tarih romancıları, Türk tarihini başından sonuna kadar gelişen akışı ve bütünlüğü içinde vermek yerine, önemine inandıkları ya da ideolojik olarak kullanmak istedikleri belli dönemlerine yer vermişlerdir. Böylece parçalı, kopuk, seçilmiş Türk tarih romancılığı gibi eksik ve yanlış bir tarih romancılığı ortaya çıkmıştı. Sepetçioğlu, "Dünkü Türkiye Dizisi"ne Nihal Atsız'ın bıraktığı yerden başlayarak birbirini takip eden nehir roman yazma anlayışını benimsedi. Başlangıçtan günümüze bir hayatîyetin, bir akışın romanını yazma anlayışını benimsedi. Bu, oldukça sağlıklı bir tarih roman yazıcılığıdır. Çünkü genç nesillerimize millî tarih şuuru verebilmenin yolu, atalarının nereden gelip nereye gittiklerini, kesintisiz biçimde tarihî akışın temel dönemeçlerini vurgulayarak sergilemektir.

Sepetçioğlu, Türk tarihini kendi gerçek bütünlüğü içinde ele alırken Selçuklulara ayrı bir önem verir. Anadolu Türk tarihini, Selçukluları önemli bir dönemeç olarak görmüştür. Çünkü ona göre bugünkü Türkiye'nin temellerini Selçuklular atmıştır. O yüzden günümüz Türkiye'sini anlayabilmenin yolu, Selçukluları çok iyi bilmekten geçer.

Sepetçioğlu, millî tarih romancılığı bağlamında çok boyutlu ve tam bir milliyetçilik düşüncesini sergilemiş ve telkin etmiştir. Bu, bütünlüklü milliyetçilik yapısını teşkil eden bazı unsurları alt başlıklar hâlinde şöyle verebiliriz:

a. Hamasî Milliyetçilik

Sepetçioğlu romanları, ideal Türk kahramanlarına, onların zaferlerine, yüksek hasletlerine gerçekçi biçimde yer vermiştir. Kavim döneminin destanları ile ümmet döneminin gazavatnamelerini ideal bir sentez içinde, mübalağa motifini tashih ederek, çağın diliyle yeniden ifadeye kavuşturmuştur. Sepetçioğlu, madde gücünü temsil eden alp ve gazi ile, mana gücünü temsil eden bilge ve veli tipinin bir sentezi olarak 'alperen' tipine ağırlık verir. Dış düşmanlara olduğu kadar iç düşman olan nefse karşı da savaşı kendine vazife bilen alperenler, Anadolu'yu madden ve manen fethetmiş Türk yiğitleri, mücahit dervişlerdir. Bunlar askerî alanda son derece başarılı kahraman askerler, manevî planda İslam'a sınıksız sarılan din, iman, maneviyat adamları,

sosyal planda da Türkler arası birlik ve dayanışmayı sağlamak için gerekirse diyar diyar gezen gönül erlerdir. Alpler, ordu içinde, erenler tekkelerde, derbentlerde, zaviyelerde, ribatlarda önemli görevler gördüler. Özellikle Yesevî kültürüyle Anadolu ve Rumeli Müslümanlaşıp Türkleşmiştir. Alperenlere fazlaca yer vermesiyle yazar, günümüz Türk gençliği için özellikleri bakımından örnek alacakları modeller sunmuş oluyor.

b. Kültür Milliyetçiliği

Türk Milletinin Özgün Bir Kültür ve Medeniyete Sahip Oluşu: Türk tarihini oryantalist mantıkla yorumlayan ya da alenen Türk düşmanlığını kalkış noktası olarak alan tarih yorumcuları, Türkleri kültür ve medeniyet üretmeyen barbar bir topluluk olarak sunma eğilimindedirler. Türkler, Anadolu'ya geldiklerinde ne öğrendilerse Anadolu yerlisi olan Rumdan, Ermeniden öğrendi, gibi propagandalar yaparlar. Türk milletini kendine yabancılaştırmayı, özgüven aşınmasını hedefleyen bu tür yanlı propagandalara karşı Sepetçioğlu, Türk milletinin tarihî akışını, Anadolu'ya gelişini ve buralara kök salışını haber düzeyinde tarihî bir olay olarak değil, kendi ürettiği özgün medeniyet ve kültürüyle iç içe sunar. O, romanlarıyla bu tezi sergiler.

İslam medeniyetinin Türk millî kültürü şeklinde nasıl somutlaştırıldığını, yaşatıldığını genişçe sergiler. Ona göre Türk milleti, mimarîden, gündelik hayata, edebiyattan, tasavvufa, insan ilişkilerinden şehir kurma ve devlet idare etmeye kadar hayatın her alanını, İslam medeniyetinden aldığı genel ve soyut ilkeleri ete kemiğe büründürmüş, kültürlemiş, hayatiyete kavuşturmuştur. Sepetçioğlu, romanlarında bunları ayrıntılı olarak sergileyerek eserine kültürel bir derinlik sağlamıştır. Ona göre Türkler, çok eski zamanlardan beri, Anadolu'ya gelmeden çok önceleri üstün kültüre sahip medenî bir millet idi. Mesela medeniyetin temel anahtarlarından biri olan abeceye biz pek çok millettten önce sahiptik.

Sepetçioğlu, bize Türk milletinin çok büyük bir insanlık medeniyeti kurduğunu göstermiştir.

Sanat, Edebiyat ve Dil (Türkçe): Ruhların, kalplerin, duyguların eğitiminde, derin felsefî ve inanç konularının, dünya görüşlerinin duygusal planda ifade edilmesinde önemli bir role sahip olan sanat ve edebiyat, Sepetçioğlu romanlarında, üzerinde yoğunluklu olarak durulan konular arasında yer alır. Ruh hastalarının musîkî ile tedavi edilmesi meselesinden, toplumsal Türk duyarlılığının ifade araçlarından biri olan türkölere, saz şiirlerine varıncaya kadar sanat ve edebiyatın önemli bir rol aldığını görüyoruz. Yunus Emre gibi edebiyat dahilerimiz, yazarın ısrarla öne çıkardığı millî kültür değerlerimizdir.

Ayrıca romanlarında Türkçeyi en doğru, en zengin, en işlek hâliyle kullanmaya özen göstermiştir. Bir bakıma İstanbul Türkçesiyle Anadolu Türkçesini, tarihsel nitelikli Türkçeyi güncel Türkçeyi harmanlayarak Türkçemizi zenginliği içinde sunmuştur. Zira onun romanlarında deyimlere, atasözlerine, dilin diğer kültürel zenginliklerine, eski Anadolu Türkçesinden dil unsurlarına bol miktarda rastlanabildiği gibi İstanbul Türkçesinin en mükemmel şekilde kullanıldığını da görmekteyiz.

Meselâ “üngüldemek, öğsegi, sıyırtı, yalabumak, inçkınmak” gibi kelimelere yer verir.

c. İktisadî ve Sinaî Milliyetçilik

Zanaat ve Değişik Meslekler: Bazı kötü niyetli yabancı oryantalistlerin Türk milletini yağmacı barbarlar olarak göstermek istemelerine tepki olarak Sepetçioğlu, romanlarında hekimler, demirciler, debbağlar, halı-kilim dokuyucuları, dülgeler, yontucular, taş ve tahta işlemecileri, mimarlar gibi zanaat esnafına yer vererek bizim aslında eskiden beri zanaat alanında da yetkin olduğumuzu vurgular. O, romanlarında ümmet döneminin fütüvvetname metinlerinin içeriğini de yansıtır, ahi tipine ve esnaf kesimine yer verir. Böylece Türk-İslam kültürünün önemli bir boyutunu teşkil eden ahilik kurumunu, ahlâkını, dürüstlüğü, güzelliklerini sergileyerek sosyal anlamda milliyet ruhunu telkin eder.

ç. Siyasî Milliyetçilik

Türk Devlet ve Millet Geleneğinin Dünyevî ve İlahî Temeller Üzerine Kuruluşunu Vurgulama: Kavim dönemi yazıtları ve ümmet dönemine ait siyasetname, nasihatname, pendname gibi adları olan metinler, Türk milletine siyasî yapımız ve meselelerimiz hakkında ilke, eleştiri, öğüt ve program veriyordu. Millet dönemi yazarı olan Sepetçioğlu, romanlarında önceki iki dönemin bu alandaki birikimini tevarüs ederek yeni bir anlayış içinde sunmuş ve okuyucularına siyasî bağlamda Türk milliyetçiliği ruhunu telkin etmiştir. Sepetçioğlu, Türk milletinin oluşum sürecini iki temel ögeye dayandırır. 1. Somut değerleri temsil eden güçler: Dünyevî ve maddî gücü temsil eden devlet kurucu ve yöneticileri, ordu, esnaf ve sanatkârlar. 2. Soyut değerleri temsil eden güçler: Bunlar sanat, edebiyat, bilim ve din adamlarıdır. Bu bağlamda şairler, ses, söz, çizgi, taş, tahta sanatkârları ve veli, derviş, eren gibi din ve maneviyat erleri sayılabilir.

Sepetçioğlu, romanlarında devlet başkanı ile maneviyat önderlerini yan yana tutar. Bu bağlamda bilek ve siyaset gücünü temsil eden Osman Gazi, din, maneviyat gücünü temsil eden Şeyh Edebali, Kumral Dede ve kültür, edebiyat alanının zirve ismi Yunus Emre yan yanadır. Sultan Yıldırım, Emir

Sultan'sız; Sultan Murad, Hacı Bayram-ı Veli'siz, Fatih Sultan Mehmet de Akşemseddin'siz olmaz. Burada yazarın verdiği önemli bir mesaj var: Türk milleti, tarih boyunca ancak din ve dünya, madde ve mana birlikteliğini ve bütünlüğünü sağlayarak yükselbilmiştir. Bu anlamdaki millî bütünlük hiçbir zaman bozulmamalıdır.

Türk Tarihini Kuran ve Şekillendiren Kişisel ve Toplumsal Aktörlere Sağlıklı ve Doğru Biçimde Yer Verme: Bazı tarih romancıları, Türk tarihini kuran ve şekillendiren bireysel ve toplumsal nitelikli önemli kişilere tam olarak ve gerektiği gibi yer vermezler. Kendi ideolojilerine, dünya görüşlerine veya amaçlarına uygun olan kişileri ve toplumsal grupları ön plana çıkarırlar, diğerlerini yok sayarlar ya da çok az yer verirler. Bu bağlamda Sepetçioğlu, ideolojik bir bağnazlık göstermeyerek tarihî gerçekliğe uygun şekilde millet oluşumuzda rol almış tüm toplumsal aktörlere yer vermiştir.

Sepetçioğlu, Türk tarihini şekillendiren bütün bireysel ve kurumsal unsurlara gerektiği kadar yer verir. O, popüler romancıların yaptığı gibi sadece gazavatnamelerin gazi tipiyle yetinmemiş, aynı zamanda menakıpnamelerin veli, fütüvvetnamelerin ahi, siyasetname, nasihatname ve pendnamelerin idareci tipini de geniş bir şekilde işlemiş ve böylece daha tam, bütün ve gerçekçi bir Türk tarihi sunarak kültürel, sosyal ve ideal milliyetçilik anlayışını telkin etmiştir. Sadece kahraman kültü milliyetçiliğiyle yetinmemiştir.

Sepetçioğlu, romanlarında Tuğrul Bey, Çağrı Bey, Alparslan, Osman Bey, Orhan Bey gibi siyasî iradeyi temsil eden dev Türk yöneticilerine, Ahmet Yesevî, Şeyh Edebali gibi maneviyat erlerine, Dede Korkut, Yunus Emre, Mevlana, Nasrettin Hoca, Karacaoğlu gibi edebiyat ustalarına, Mimar Sinan gibi mimarlık dahilerine ve bunlara benzer pek çok öncü ve yıldız şahsiyetlerimize büyük yer verir. Bunların her biri Türk kültürünün değişik bir cephesini kuran Türk büyükleridir.

Onun romanında şamanla Ahmed Yesevî, Alevî-Bektaşî erenleriyle Sünnî evliyalrı, milletine ihanet edenlerle millet mistiği şeref abidelerini yan yana görmek mümkündür.

d. İdeal Milliyetçiliği

Şimdi ve Geleceğe Dönük Millet Yapılanması: Mustafa Necati Sepetçioğlu, tarih romancılığını gelecek romancılığı olarak algılamıştır. O, tarih romanı yazarken esas itibarıyla gelecek romanı yazmıştır. O, hem Türk tarihini öğretmiştir hem de yeniden canlandırarak çağı şekillendirmek istemiştir. Romana yüklediği didaktik işlevi estetik değerle beslemiştir. O, tarihe hiçbir zaman geçmiş zaman olayları toplamı olarak bakmamış, geçmişte olup bitmiş olayları vakit geçirmek için eğlenceli olaylar dizisi, ilginç maceralar olarak gör-

memiştir. Genç Türk nesillerine gelecek inşa etmede tarihten alınabilecek değerleri, hayatıyeti olan temel millî değerleri, kurumları, yapıları millî bilinç oluşturacak şekilde telkin eder. Yani tarihi güncelleştirir. Geçmişî şimdi içinde yaşatır. Mustafa Necati Sepetçioğlu, bu bakımdan millî tarih romancılığının öncü isimlerinden biridir.

O, geleceği kurabilmek, genç Türk neslini ruh, duygu ve düşünce bakımından yoğurabilmek için tarihten beslenme ve yararlanma yoluna gitmiştir. Zengin ve engin Türk tarihinin barındırdığı birikimi genç nesillerimize çağdaş bir duyarlık içinde aktarabilmek derdinde olmuştur. O bakımdan Sepetçioğlu'nun tarih romanlarını başka türlü tarih romanlarından ayırmak gerekmektedir.

Türk Tarihini Edebî ve Estetik Bir Kurgu İçinde Sevdirmek: Sepetçioğlu, özellikle popüler tarih romancılarının edebî ve estetik kurgu değerinden yoksun metinlerine karşı Türk tarihini değişik yönleriyle ve farklı zenginlikleriyle edebiyattan, estetikten taviz vermeden düşündüren ve duyuran metinler yazma gereğine inanmıştır. Dolayısıyla edebî değeri yüksek metinler üreterek nesiller boyu Türk gençliği tarafından zevkle okunan ve okunacak olan Türk tarih romanları külliyatını bırakmıştır.

Bu bağlamda yazdığı dönemin tarihini çok iyi öğrenmiş, çok etkileyici bir dil ve üslûp kullanmıştır. En önemlisi de olağanüstü, maceraya dayalı kuru ve soyut olaylar dizisini sıralayıp gitmek yerine tarihi insan gerçeği üzerine oturtmasını bilmiştir. Tarihî kişiliklerin iç dünyasını, dramını, trajedisini, duygu ve düşünce dünyasının zenginliklerini ayrıntılı bir şekilde sergileyerek besleyici ve eğitici bir tarih romanı örneği ortaya koymuştur. Olayları, masalsı ve destansı havadan kurtararak gerçekçi biçimde psikolojik ve sosyolojik sebep ve sonuçları içinde yani organik bütünlükleri içinde sergilemiştir.

Sonuç

Sepetçioğlu'nu salt geçmiş zaman olaylarının hikâyecisi olarak göremeyiz. O geçmişte geleceği, olmuş bitmişte yaşayanı, tarihte günceli anlatıyor. Onun romanları, tarihine, kültürüne, diline, geleneğine, ruh değerlerine bağlı millî bir genç Türk nesli yetiştirmeyi amaçlamıştır. Türk gençliğine doğru, çarpıtılmamış, ideolojik emellere göre bozulmamış, eğilip bükülmemiş, kılıç ve şehvetten ibaret kahramanlık ve aşk hikâyeleri hâlinde eğlencelik hâline getirilmemiş gerçek bir Türk tarihi sunmaya çalışmıştır. Tarih boyunca akıp gelen ortak özelliklerde aynı kalan, aynı ruh kökünü muhafaza eden örnek model bir Türk tipini, coğrafyası, tarihi, dili, kültürü, geleneği, hedefi, hüznü, sevinci içinde yani kendi bütünlüğü içinde sunuyor.

Sepetçioğlu romanları, günümüz Türk gençliğine çok lâzımdır. Çünkü dışardan dayatılan ve içerden de yerli işbirlikçilerince uygulanan küreselcilik, Avrupa birlikçiliği, kozmopolitizm, bireycilik, liberalizm gibi politikalarla Türk gençliği uyutulmak, uyuşturulmak, kendi milliyetinden, tarihinden, kültüründen, dininden, temel değerlerinden uzaklaştırılarak eritmek, sürüleştirilmek isteniyor. Millî ve dinî bilinci kaybolmuş bir Türk gençliği, kendisi üzerinde uygulanan sömürü ve esaret politikalarına tepki verecek manevî güçten mahrum olacaktır. Böyle bir gençlik ne devletine sahip çıkabilir ne milletine ne de kendine. O bakımdan millî ve manevî değerler telkininde, millî bilinç aşılama da çok önemli bir işlev gören Sepetçioğlu romanları, Türk gençliğine mutlaka ulaştırılmalı, okutulmalıdır. Bunun için Millî Eğitim Bakanlığının bu romanları Türk çocuklarına bir sistem dahilinde okutmayı programına almalı, milletimiz de sivil bir toplum kuruluşu olarak, belediyeler de kültür merkezlerine Sepetçioğlu adını vererek ve “Sepetçioğlu Kültür Merkezleri” açarak buralarda Sepetçioğlu romanları okuma programları gerçekleştirmelidir.